

Kamenica v českem kraljestvu; ustanovljena je bila 11. maja l. 1857. — Mesto je prosilo „šol. sestre“, da naj prevzamejo ondašnje učilnico kot javne učiteljice. Začetkoma sta bila le 2 razreda, za leta dni trije in v l. 1870 še je bil upeljan četrti razred. Pa ta podružnica ni imela obstanka; sestre so bile javne učiteljice; tirjave ondašnje šolske oblasti so jele take postajati, da „matiška hiša“ gledè pravil „šol. sester“ ni zamogla tistim ustreči. 1. septembra 1871 so bile učiteljice domov poklicane, in so po takem zapustile kameniško podružnico. 3. Podružnica Labodovec (Schwanberg) ima svoj začetek in obstanek zahvaliti Juliji kneginji Liechtenstein-ski, l. 1857. — S prva je bila le privatna dekliska šola z 2. razredoma ter z obrtniško šolo (Industrieschule). Do l. 1875 so bile tu le četire sestre; od tega leta se je začel tudi tretji razred in odposlana je bila tje še ena „sestra“. Pravico javnosti je zadobila šola l. 1872. 4. Podružnica: sv. Juri (St. Georgen a. d. Stiefing) na levi strani Mure na južni-vzhodni strani od Wildona, začela se je l. 1857 v jeseni. Preč. gospod Karl Titz, ondašnji župnik so vkljub mnogim oviram na dekliski šoli „šol. sestre“ upeljali. Na dvarazredni privatni šoli oskrbljujejo poduk četiri „sestre“. Leta 1870 je zadobila šola pravice javnosti. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Hvala izabele.

M. Trs izabela daje med vsemi pri nas znanimi trsi največji obrodek. Izabela raste v vsaki legi, naj je proti jutru, ali proti večeru, ali proti poldnevu obrnjena. Stori v vsaki zemlji, v mokrotni in suhi, v peščeni in ilovnati, in prenaša vsako vreme. Ta trs toraj zasluži, da se naši vinorejci bolj na njega ozirajo. Izabela pa se posebno prilega za brajde, za v vinograd pa manj, ker prebujno raste in tedaj drugemu trsu preveč senco dela. Ali za brajde in za razpeljavo po drevju menda ni trsa, ki bi izabelo prekosil. Videli smo letošnje poletje jeden trs izabele na brajdo razpeljan, ktera je blizu seženj visoka in kakih 5 sežnjev dolga, ki je štel 384 grozdov, potem ko jih je najmanj kakih 150, ki so viseli na slani bolj pristopnih mestih, slana posmodila. Toraj dosti nad 500 grozdov na jednom jedinem trsu! Pa tudi sladke so njene jagode, da se tudi vino iz njih najboljšim sortam sme na stran postaviti. Nekterim sicer posebni muškati duh izabele ne ugaja, drugim pa zopet ljubi. Po vinogradih v Sausalu v srednjem Štajerskem mnogo izabele glešajo in hvalijo se z njeno rodovitnostjo in dobroto njenega vina. Neki gospod pripoveduje v graškem gospodarskem listu o izabeli sledeče: „Pred 14 leti sem iz graškega poskušalnega vrta med drugimi trsi dobil tudi jeden trs izabele, in ga z drugimi vred v vinograd posadil. Med vsemi

trsi je izabela najbujnejše rastla in se smodu popolnoma ubranila, med tem ko so vsi drugi trsi od smoda trpeli. Obrodek je bil sicer tudi njen le pičel, dokler da se ni na blizu stoječe drevo vzpela. Že v drugem letu je bilo drevo vse polno grozdja in vsled tega so se potem tudi k drugim drevesom izabelini ključi položili in po njih in drugih brajdah razpeljali. Vspeh je bil kaj ugoden. Kajti 4 leta pozneje t. j. leta 1872 se je od teh izabelinih trsov po drevesih in brajdah že 10 veder, leta 1873 60 veder, in leta 1874 80, 1875 40 in slednjič letos v ti najslabejši vinski letini 15 veder nabralo. To je vendar sijajen vspeh! Iz tega pač sprevidimo, da ima ta trs hitro rast, da hitro rodi in da mn. mrz, smod, pikec in osipec skoraj nič ne škoduje. Tudi trsna bolezen (*Oidium Tuckeri*), ki skoraj vse brajde napada, se izabele ne loti. Ta trs je toraj vse priporočilbe vreden.“

M. Kako se rane sadike brez gnojnih gred vzredijo. Pozno v jesen, predno začne močno zmrzovati, se napravi smes iz $\frac{1}{3}$ pepela in $\frac{2}{3}$ prsti, ktera se potem v proste iz desk zbite zabojce dá, ki so kakih 10 centimetrov globoki. V te zabojce se v začetku januarja posejejo semena po vrsti 1 centimeter vsaksebi, ki se potem od časa do časa polijejo in v zakurjeni sobici pustijo, dokler seme začne iz zemlje poganjati. Potem se zaboji prenesejo, če mogoče v solnčnato kamro. Prst, ki se zato porabi, ne sme pognojena biti. Bolj je pusta, manj se je bati, da rastline poležejo. Če se pa to vendar le zgodi, jih je treba osipati z čvrsto bolj pusto zemljo in le malo zamakati. Pozneje se sadike za časa polagoma nasajajo na prosti zrak posebno, kedar solnce sije. Kolikorkrat je prst suha, se sadike na solncu ali vsaj poldnevu z prestano vodo polijejo. V sušcu se sadike več noči na prosti zrak postavijo in slednjič, če mogoče že konec sušca v prosto zemljo, ki pa ne zmrzuje več, če mogoče o južni kaki steni, presade, kar se pa, če vreme dopušča, lahko brž iz zabojcev zgoditi zamore. Take sadike imajo pred onimi, ki se v gnojnih gredah izrežajo, to prednost, da niso toliko občutljive in da zamorejo tudi trdemu vremenu, ki včasih po presajanju nastopi, lahkješe zoperstati.

Zimska jabelka. 7. Zlati boršič (Lukas IX.

2. a) Edel-Borsdorfer, tudi imenovan zimski boršič, česki borster, po domače mošancel. Redko ktero jabelko je tako razširjeno in cenljivo, kot zlahtni boršič. Zraven pa je mali, redko srednje veliki sad pravilne, lepe, navadno ploščaste okrogle podoobe. Lupino ima tenko pa trdno, na drevesu voščeno zelenkasto-rumeno ali svitlo-zeleno, pozneje svitlo-zlatorumeno. Mnogokrat se nahajajo na marsikteri površini sadu rumenkasto siye bradavice ali nasadki; nježna cimetna rujavina je tej sorti lastna posebnost. Meso je čisto belo in ima pri popolnoma zrelem sadu nježen zaseben vinsko-

sladek zelo dišaven okus. Zori od novembra do januarja ali februarja, potem zgubi sad svoj prijeten okus. Za namizni sad je žlahtni boršč splošno cenljiv, tudi za gospodarstvo na vsak način za rabo. Jabelčnica te sorte je najžlahtnejša. Drevo rasto s prva počasi, vendar zraste precej veliko in dočaka veliko starost, ter ostane zelo zdravo in trpežno. Akoravno drevo še le od 15. do 20. leta dovolj rodi, se vselej zguba od prejšnjih let po obilnem donesku in po višji ceni zdatno povrne. Za cestno in poljsko sajenje ne sodi dobro, ker se vejevje pri starejih drevesih skoro do zemlje obeša. Da se najhitreje sadunosna drevesa žlahtnega borščica dobijo, svetujemo to sorto na močna starejša drevesa drugih sort cepiti. Po skušnjah se je dokazalo, da takšna drevesa že v 5—6 letih precej obilno rodijo.

Kakošno mora sadovno drevce biti, da je za presajanje najbolj pripravno. Sadovno drevce za presajanje pripravno mora imeti vitko, ravno, dosti močno in dolgo steblo, na katerem ni nobenih ran ali kakih drugih poškodovanj videti. Korenine morajo biti obilno razraščene, zdrave in na pre-rezu rumenkasto-bele. Vrh mora imeti najmanj 3—4 vejice, izmed katerih mora biti jedna kot podaljšano steblo za srednjo glavno vejo pripravna. Ako ima drevce sledi suše, močne ozeblin ali kake druge bolezni, ni za presajanje in tudi ne za nakupovanje.

Kletne stanoge. Da se kletne stanoge (*oniscus asellus*) od raznih rastlin posebno od semen-skih preženó, je treba rastline z drobno stolčnim poprom potrositi. Poper je tudi proti drugim mrčesom in proti gosenicam dober pomoček, rastlinam samim pa čisto neškodljiv.

Zakaj se rodne vinske trte ali rozge pri-rezujejo? Ako se rodne vinske trte prirezujejo, tako postanejo bolj debele in lesnovite in si tudi po nepotrebnem ne delajo sence. Na tak način so tudi prisiljene pestranske vejice poganjati in vsa očesa v rodovitna razviti. Več kakor 10—21 oče na jedni rozgi puščati ne kaže in ravno tako nepotrebno dolgo raščeno rozgo, kar le zabranjuje, da rozga ne postane dosti močna, da ne za časa dozori in tako trpežnejša, zdravejša in proti mrazu trdnjša postane.

M. Gnojenje travnikov se vrši v jeseni predno sneg zapade, ali se pa mora ali pozimi ali spomladi gnojiti, samo da se gleda, da se gnoj po travinem drnu enakomerno razdeli, kar pa snežnica, ki redivne snovi gnoja razkrojuje, najbolj opravi.

Brodarjem se je pod ostro kaznijo zauka-zala večja opaznost pri prevaževanju ljudi. Na vsakej ladji mora biti deskica pribita, katera kaže, kako globoko se sme ladja v vodo vtapljati.

Od roba ladje do vode ne sme nikoli menj biti nego 0'25 metra.

Sejmovi. 20. nov. v Ivniku, v Gomilcah, pri sv. Jurju na Pesnici, v Podšredi, v Ljubnem, v Rušah, v G. Polskavi, v Šoštanju, v Slov. Gradu; 21. nov. v Arvežu, pri sv. Barbari v Haložah, pri sv. Jurju na Šavnici in pod Tabrom, v Podčrtku, pri sv. Marjeti na gornj. dravskem polju in v Svetini pri Celju; 22. nov. v Arnaužu; 25. nov. v Ptuj, v Ločah in v Dobjem.

Dopisi.

Iz Dunaja. (Poslano.) Slavjansko pevsko društvo na Dunaju napravi ponedeljek 4. decembra veliko koncertno zabavo v „Gartenbaugesellschaft“ (Blumensäle) I. Parkring. Vstopni listi dobé se po 1 gld. 50 kr. v „Slovanski besedi“, I. Doblhof-gasse 9, i v Mayrederjevi kavarni, I. Rothenthurm-strasse; pri kasi velja vstopnica 2 gld. Sodelajoči udje sprejemajo se vsak petek zvečer od 7—9 ure v vadnici, I. Salvatorgasse 12, Parterre (Cäcilien-vereinshalle). Podpirajoči udje lahko naznanijo svoj pristop g. predsedniku društva, dr. Lenč-u, v društveno pisarno, I. Bognergasse 3, III. nad-stropje. Sodelajoči udje platijo na leto 3 for., podpirajoči pa 6 for. Ustanovnine plača vsak ud 2 gld. Kdor za ustanovnino vloži najmanj 20 gld., naznani se v zapisniku ustanovnikom. Slovenski vseučiliščniki, ki so dobri pevci, vabijo se k obil-nemu udeleževanju pevskih vaj slavj. pev. društva. Na mesec plačujejo le 25 kr.; ako jim tudi tega ni mogoče, oprosté se lahko popolnoma, ako to društvenemu odboru naznanijo. Obilno udeleževanje pevskih vaj je pglavita reč.

Od sv. Lenarta v slov. goricah. (Veliko zločinstvo) se je pretečene dni zgodilo pri krčmarju Abmanu v Jablancih sv. Barbarske fare. Prilomastilo je namreč tje 6 pobalinov razbijat in razsajati. Ker pa niso brž nikogar našli, ki bi se hotel z njimi trgati, so krčmo zapustili. Sedaj srečajo posestnika Lovrencija Simoniča, ki je imel pištolo pri sebi. Kmalu se jeden zareži nad njim: pištolo proč! Sedaj se začnejo trgati in križem streljati; pobalini so namreč tudi imeli vsak svojo pištolo. Vendar pri streljanju se druga nesreča ni zgodila, kakor da je eden pobalinov bil nekoliko obstreljen. Ker streljanje ni zdalo nič, so začeli razdivjani pobalini planke iz zagraje pipati in po nesrečnem Simoniču lopati dokler se ni mrtev na zemljo zgrudil. Pri tem strašnem hudodelstvu so tudi nekega 60letnega kočljarka Senekoviča močno na glavi ranili. Sodnja sedaj morivce lovi in za-pira, pa tudi vesila bi jih naj, sicer mirni davke-plačniki ne bomo ne imetja ne življenja več slo-bodni.

Iz Slovenjgraškega okraja. (Volitve — ne-sreča.) Obljubo svojo, da bodem „Slov. Gospo-